

VERZOEND.

(ZIE DE PLAAT).

De vrede is weér geteekend,
De harmonie hersteld,
De schuld wordt niet gerekend,
Alleen 't berouw geteld.

Eén kus wordt slechts gegeven,
Een, die van liefde spreekt,
Waardoor vaak in het leven
Het hardste harte breekt.

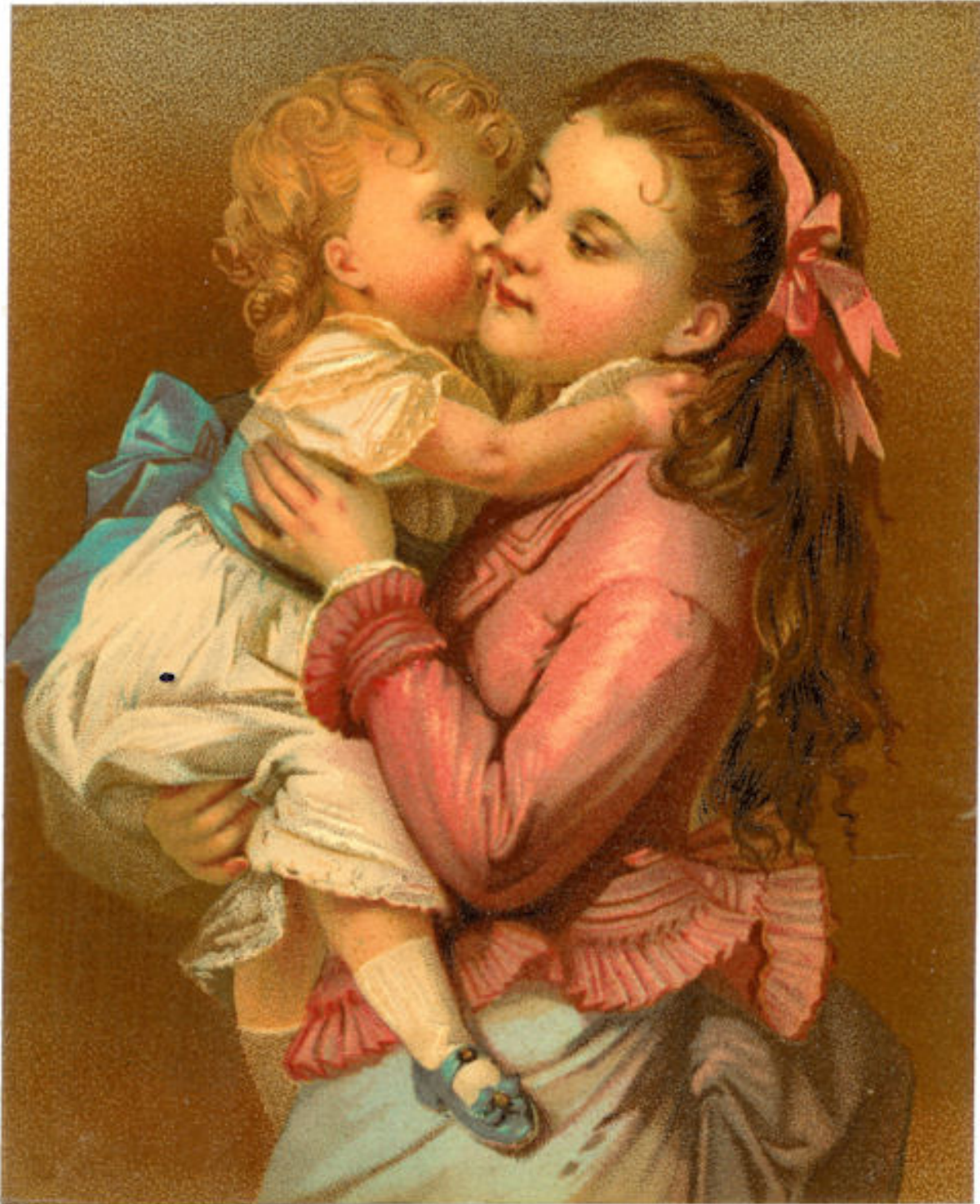
Het kwade wordt vergeten,
Men denkt er zelfs niet aan;
Want waar dit wordt verweten,
Is 't met 't berouw gedaan.

Slechts liefde leert vergeven
Niet eens, maar honderdvond,
Het kwaad, door ons bedreven,
Indien 't ons slechts berouwt.

De liefde leert verdragen,
Verdragen met geduld,
En zal niet angstig vragen:
Aan wien de meeste schuld?

Wees daarom tot vergeven
Ten allen tijd bereid,
't Geeft waarde aan uw leven
Voor tijd en eeuwigheid.

T. K.

VERZOEND.

VALERIA,

OF:

KEIZERIN EN SLAVIN.

I.

Een romeinsche veldheer voor Keizer Diocletianus.

Op een helderen lentemorgen, het was omstreeks midden Maart van het jaar 303 na Christus, toen balsemieke geuren reeds de lucht vervulden, reden twee heeren langs den beroemden Appiusweg naar de wereldstad Rome. Het uiterlijk voorkomen van beiden was wel geschikt om de opmerksaamheid der voorbijgangers te trekken. De oudste, een groote, krachtige man, wiens edel ros sierlijk opgetuigd was, droeg de wapenrusting van een romeinschen hoofdman: een bronzen harnas en rijglaarzen, die ter helft van het been reikten. Op zijn rug droeg hij een rond schild, aan zijne zijde een kort, recht zwaard, op zijn hoofd een schitterenden helm met een paardeharen pluim. Het gebruinte gezicht van den statigen krijgsman verried, dat hij in onderscheidene landen en onder verschillend klimaat aan de brandende zonnestralen blootgesteld was geweest; wanneer hij nu en dan zijn helm even oplichtte, ten einde zich wat te verkoelen, ontdekte men de heldere kleur van zijn huid op zijn hoog voorhoofd. Zijne korte lokken vertoonden reeds menigen zilveren draad, maar de adelaarsblik van den vijfenveertigjarigen man was nochtans onverzwakt gebleven en zijne gespierde ledematen, alsmede zijne trotsche, moedige houding teekenden, dat hij nog in het bezit van zijne volle mannelijke kracht verkeerde.

De jongste ruiter was in menig opzicht het tegenbeeld van den oudsten, niet enkel door zijne slanke, sierlijke gestalte, zijne prachtige, donkere oogen en zijne lange golvende lokken, maar ook wat zijn kleeding betrof. Hij droeg een sneeuw-witte toga met een schitterenden, scharlakenrooden zoom en daarover een aan den hals met een haak vastgemaakten mantel. Inplaats van een helm droeg hij een zachten vilten hoed, veel gelijkende op het hoofddeksel, dat nu nog in zwang is bij het Italiaansche landvolk, en aan zijne voeten rijgschoenen of sandalen. Inplaats van een zwaard hing aan zijne zijde een metalen koker voor zijn rieten pen en papyrusrol. De in jeugdige, bloeiende schoonheid stralende jongeling telde oogenschijnlijk niet meer dan twintig jaren. Hij was een Griek, Isidorus genaamd en secretaris van zijn begeleider Flaccus Sertorius, een hoofdman van het twaalfde legioen, en met zijn heer op de terugreis van Albano, werwaarts hij door zijne regeering gezonden was voor staatszaken.

»Het nieuwe keizerlijke edict,» begon Sertorius, terwijl hij zich vriendelijk tot zijn secretaris wendde, »zal ons beiden waarschijnlijk binnenkort volop werk te doen geven.»

»Gij schijnt geheel te vergeten, hooge heer,» antwoordde Isidorus, het hoofd buigende. »dat uw onderdanige secretaris niet evenals gij in het bezit van de middelen is om de staatswetenschappen te leeren.»

»O, gij Grieken leert alles,» antwoordde de Romein met een spotachtigen lach. »Daarvoor staat gij bekend!«

»Wij trachten, onzen meesters nuttig te zijn,» antwoordde de jongeling beleefd. »Leergierigheid schijnen wij wel van onze vaderen geërfd te hebben; van de vroegste tijden af was toch de voorliefde van mijn Atheensche voorvaderen om iets nieuws te hooren en te leeren, spreekwoordelijk.»

»Juist: nieuwe zeden en gebruiken, nieuwe godsdiensten,» bevestigde de Romein. »En verdraagt uw eigen naam niet, dat gij een aanhanger zijt van den nieuwopgekomen dienst van Isis?»

»Ditmaal is uw oordeel niet volkomen juist,» antwoordde de jongeling. »Mijn vader Appollodorus was een priester te Phebus en noemde mij evenals zichzelf naar den zonnegod, in wiens dienst hij stond. Maar daar ik aan het keizerlijk hof de vereering van Isis in hoog aanzien vond, heb ik naam en kleur veranderd en mij aan de zijde der overheerschende partij geschaard. Wie in Rome is, moet Romein zijn.»

»Ja, evenals die verdorven Romeinen, welke de oude goden verlaten, onder welke het rijk groot en deugdzaam en sterk was,» antwoordde de krijgsmans met een heftige beweging der hand. »Hoe meer goden er zijn, des te slechter wordt de wereld. Maar dit nieuwe edict zal weinig onslag maken.»

»Gij bedoelt met de christenen?» vroeg de scherpzinnige Griek. »Een heillooze sekte voorwaar, die verdient te vuur en te zwaard van den aardbodem verdelgd te worden.»

»Ik weet weinig van hen,» zei Sertorius, »behalve dit dat hun getal sedert eenigen tijd zeer is toegenomen. Zelfs onder het leger en in het paleis zijn er eenigen, die de schandelijke leer van den christengod zijn toegedaan.»

»Er wordt gemompeld, dat zelfs de keizerinnen Prisca en Valeria door deze verderfelijke pestilentie zijn aangetast,» voegde de jongeling er aan toe. »Dit is tenminste zeker, dat beiden niet evenals vroeger aan de openbare offerfeesten deelnemen. Overigens vindt de booze sekte hare aanhangers grootendeels onder de slaven en het gemeene gepeupel van Rome.»

»Ik zou wel eens willen weten wat zij aan-

baden,» zeide de hoofdman. »Zij schijnen noch tempels noch altaren noch offers te hebben.»

»Zij hebben afschuwelijke gewoonten en gebruiken,» beweerde de Griek, zich in stilte verheugende, dat hij de nieuwsgierigheid van zijn meester door de mededeeling van de algemeen verspreide lasteringen tegen de christenen, zou kunnen bevredigen. »Zooals verteld wordt, bidden zij een uit lagen stand geboren mensch aan, die wegens een oproer gekruisigd werd. Een onzer schrijvers, de geleerde Lucianus, beweert, dat hunne leer door een kleinen jood met een krommen neus, Paulus genaamd, naar Rome overgebracht is, dien de goddelijke Nero bij de Ostia-poort heeft laten onthoofden. Zij hebben vele eigenaardige gebruiken. Vooral hunne begrafenisplechtigheden zijn zeer verschillend van die der Grieken en Romeinen. Inplaats van hunne lijken op den houtstapel te verbranden, begraven zij hunne dooden onder vele geheimzinnige plechtigheden in onderaardsche gewelven of kamers. Zij zijn besliste godloochenaars en weigeren niet alleen de goden te aanbidden, maar zijn evenmin te bewegen ook maar een korreltje wierook of een bloemkrans op hun altaar te leggen, of het beeld van een god in hunne woningen te hebben. Het moet een slecht, gevaarlijk volk zijn, waarvan gezegd wordt, dat het in zijne geheime onderaardsche vergaderingen gruwelijke zwelgpertijen houdt, waarbij men het vleesch eet van een kind, dat tot dat doel geslacht is. *)

»Zie,» ging de spraakzame berichtgever voort, terwijl hij op een lage, door boomen bijna geheel verborgen tuindeur in de nabijheid wees, »daar is de ingang tot een van hunne verborgen crypten, (grotten) waar zij, omringd door het gebeente hunner dooden, zich vereenigen tot hunne gruwzame feesten. Een slecht, laf, ellendig volk, dat niet waard is te leven.»

»Allemaal zijn het geen lafaards, dat kan ik

*) Al deze gruweldaden en nog ergere zijn den eersten christenen door de heidensche schrijvers ten laste gelegd geworden. De viering van het heilig Avondmaal in de nachtelijke vergaderingen gaf aanleiding tot de vreeselijke lasteringen betreffende hunne zwelgerijen.